

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 7Cdo/271/2021                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 4617201267                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 27.04.2023                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Peter Brňák              |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2023:4617201267.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Ing. A. Y., bývajúcej v M., L. XXXX/XX, 2/ F. F., bývajúceho v F., U. XXXX/XXX, zastúpených Mgr. Vlastimilom Váľkovičom, advokátom so sídlom v Topolčianoch, Andreja Hlinku 4239/58 proti žalovanej U. V., bývajúcej v T., F. T., U. XXX, S. C., zastúpenej advokátskou kanceláriou Staník LEGAL s.r.o. so sídlom v Bratislave, Šancová 11A, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Miroslav Staník, o neplatnosť závetu a listiny o vydedení, vedenom na Okresnom súde Topolčany pod sp. zn. 6C/10/2017, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. septembra 2020 sp. zn. 6Co/42/2020, takto

### rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Topolčany (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom zo 17. januára 2020 č. k. 6C/10/2017-266 určil, že dôvody vydedenia žalobcov 1/ a 2/ (ďalej spolu aj ako „žalobcovia“) bližšie označeným poručiťom S. F. (ďalej len „poručiť“) uvedené v listine o vydedení zo 7. septembra 2016 nie sú dané (výrok I.), že závet poručiťa zo 7. septembra 2016 v časti, ktorá odporuje právu žalobcov podľa ustanovenia § 479 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), ako zákonných dedičov je neplatný (výrok II.) a vo zvyšku žalobu zamietol (výrok III.). Žalovanú zaviazal zaplatiť znalcovi časť odmeny v sume 330,93 € a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok IV.) a žalobcom priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania vo výške 50% (výrok V.).

1.1. Vo svojom odôvodnení súd prvej inštancie najskôr uviedol, že žalobcovia v konaní nepreukázali, že pri zriadení závetu a listiny o vydedení nedokázal poručiť racionálne uvažovať a riešiť relatívne zložité právne záležitosti. Žalobcovia nepredložili ani žiadne relevantné listiny, alebo iné dôkazy, ktorými by bol zdravotný stav poručiťa spochybnený. Rovnako nepreukázali bez akýchkoľvek pochybností, že na listinách nie je podpis poručiťa. Súd prvej inštancie tak mal za to, že žalobcovia nepreukázali neplatnosť uvedených listín.

1.2. Prvostupňový súd uviedol, že pre posúdenie dôvodov vydedenia je rozhodujúci stav pred spísaním listiny o vydedení zo dňa 7. septembra 2016. Ako prvý dôvod vydedenia poručiťom je dôvod, že v rozpore s dobrými mravmi mu nebola poskytnutá žalobcami potrebná pomoc v chorobe alebo v závažných prípadoch (§ 469 ods. 1 písm. a/ OZ). Skutková podstata tohto dôvodu vydedenia vyžaduje, aby poručiťel bol na pomoc odkázaný. Okrem tejto odkázanosti musí existovať na strane potomkov vedomosť o tejto odkázanosti a objektívna možnosť pomoc poskytnúť v kumulácii v rozpore s dobrými mravmi. K naplneniu tohto dôvodu vydedenia nestačí, že poručiťel bol chorý, alebo sa ocitol v ťažkej situácii. Potreba pomoci potomkov závisí aj na tom, či neexistuje iná osoba, od ktorej možno očakávať poskytnutie takejto pomoci, ktorá osoba túto pomoc aj poskytuje. V listine o vydedení je uvedený konkrétny prípad, že počas februára 2014 bol poručiťel v dôsledku prasknutia vredu hospitalizovaný v Nemocnici Topoľčany, pričom ani jeden zo žalobcov napriek vedomosti o hospitalizácii ho nenavštívil. Uvedená skutočnosť podľa súdu prvej inštancie nepostačuje sama o sebe na prijatie záveru neposkytnutia potrebnej pomoci v chorobe alebo v iných závažných situáciách. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za to, že vzťah medzi poručiťom a žalobcami bol ovplyvnený rozvodom poručiťela s matkou žalobcov a skutočnosťou, že poručiťel požíval alkoholické nápoje a pod ich vplyvom bol agresívny. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že nezáujem žalobcov bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiťom. Zbral pritom do úvahy aj fakt, že poručiťel žil so svojou sestrou prevažne v Českej republike, a do Topoľčian chodil len keď sa im chcelo, pričom poručiťel o tom žalobcom nedával vedieť, na základe čoho žalobcovia nemali reálnu možnosť o poručiťela prejavíť opravdivý záujem. Z uvedeného rovnako vyplýva, že nebola preukázaná vedomosť o odkázaní poručiťela na pomoc žalobcov, keď existovala osoba, ktorou bola žalovaná, od ktorej bolo možné poskytnutie pomoci očakávať. Pokiaľ išlo o hospitalizáciu poručiťela v Nemocnici Topoľčany súd uveril žalobcom, že poručiťela v nemocnici navštevovali, informovali sa o jeho zdravotnom stave, a žalobkyňa 1/ začala pre poručiťela vybavovať pobyt v domove, čo potvrdila spoločnosť Zlatý vek, o. z. Nitra. Ohľadom podvodného konania žalobcu 2/ uvedeného v liste o vydedení súd prvej inštancie uviedol, že z rozsudku Okresného súdu Topoľčany zo dňa 12. decembra 2014 č. k. 7C/362/2013-184 vyplýva, že žalobca 2/ zabezpečoval platenie poplatkov bytu, ktorý užíval poručiťel. Rovnako z uvedeného rozsudku nevyplýva, že by mala žalobkyňa 1/ k poručiťelovi negatívny postoj, prípadne ho očierňovala tak, ako je uvedené v listine o vydedení.

1.3. Druhý dôvod vydedenia v listine o vydedení poručiťel uviedol neprejavenie opravdivého záujmu o neho (§ 469a ods. 1 písm. b) OZ). Skutková podstata uvedeného dôvodu vydedenia vyžaduje aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu ani takémuto dôvodu nestačí subjektívny pocit poručiťela. O neprejavenie opravdivého záujmu o poručiťela sa nejedná v prípade, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiťom. Otázku, či potomok o poručiťela neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal, treba posudzovať vždy s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu tak ako to vyplýva z ustálenej rozhodovacej praxe súdov. Nad rámec vyššie uvedených dôvodov (bod 1.2.) prvostupňový súd uviedol, že sa nejedná o neprejavenie záujmu, keď nezáujem žalobcov bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiťom. Žalobcovia tak nemali reálnu možnosť o poručiťela prejavíť opravdivý záujem.

1.4. V listine o vydedení ďalej poručiťel poukázal na to, že žalobca v 2/ rade v spolupráci s bývalou manželkou poručiťela ho podvodným konaním pripravili o byt, pričom aj žalobkyňa v 1/ rade ho v súdnom konaní pred súdom očierňovala spolu so žalobcom. Prvostupňový súd poukázal na odôvodnenie rozsudku sp. zn. 7C/362/2013, v ktorom mal súd za preukázané, že ku vkladu vlastníckeho práva na základe darovacej zmluvy nedošlo hlavne chybou navrhovateľa (t.j. poručiťela), ktorý byt síce užíval, ale poplatky s ním spojené nehradil a zrejme aj z obavy možných exekučných konaní odporkyňa v 1/ rade teda Y. F. darovala predmetný byt odporcovi v 2/ rade, t.j. F. F., ktorý zabezpečoval platenie poplatkov, i keď tento byt stále užíval navrhovateľ.

1.5. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení nie sú dané. Na základe uvedeného vyslovil, že závet v časti, ktorá odporuje právu žalobcov na ich dedičský podiel podľa § 479 OZ nie je platný. V závere svojho odôvodnenia súd prvej inštancie poukázal na to, že aj keď sa žalobcovia výslovne domáhali určenia neplatnosti listiny o vydedení, súd nie je viazaný doslovným znením žalobného návrhu a výrok súdneho rozhodnutia nemusí byť identický so žalobným návrhom, keď v samotnom odôvodnení žaloby žalobcovia uvádzajú, že sa nestotožňujú s dôvodmi, pre ktoré poručiťel žalobcov vydedil.

1.6. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že vzhľadom na výsledok konania považoval súd úspešnosť žalobcov vo výške 75% a žalovanej vo výške 25%. Preto súd prvej inštancie priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania vo výške 50%.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 30. septembra 2020 sp. zn. 6Co/42/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP. Podľa jeho názoru sa súd prvej inštancie zaoberal tvrdeniami žalobcov, že nie sú dané dôvody vydedenia a svoje rozhodnutie v tomto smere riadne odôvodnil. S takýmto právnym posúdením a zisteným skutkovým stavom sa plne stotožnil a naň odkázal.

2.1. Odvolací súd uviedol, že nemožno prisvedčiť žalovanej, že by súd prvej inštancie rozhodoval nad petit samotného žalobného nároku. V danom prípade súdny komisár - notár odkázal žalobcov na podanie žaloby na neplatnosť závetu a určenie neexistencie dôvodov vydedenia, pričom žalobcovia svoj žalobný petit formulovali tak, že žiadali určiť, že závet poručiteľa je neplatný a listina o vydedení poručiteľa je neplatná. V samotnom obsahu návrhu však uviedli, že tiež sa nestotožňujú s dôvodmi vydedenia, na ktoré priamo poukázali, a pre ktoré by tieto dôvody vydedenia nemali existovať. Nemožno preto prisvedčiť žalovanej, že by súd prvej inštancie rozhodoval nad petit samotného žalobného nároku, lebo samotné určenie neplatnosti listiny o vydedení subsumuje pod seba aj určenie neexistencie dôvodov vydedenia. Aj v priebehu celého konania žalobcovia poukazovali na to, že dôvody na vydedenie v danom prípade neboli dané.

2.2. Po výklade na vec sa vzťahujúcich hmotnoprávných ustanovení (§ 469a OZ) - v reakcii na odvoláciu námietku žalovanej o nesprávnom posúdení rozloženie dôkazného bremena a skutkových zistení prvostupňovým súdom - odvolací súd uviedol, že v danej veci bolo treba sa stotožniť s prvostupňovým názorom a uveriť tvrdeniam žalobcov, že poručiteľa v nemocnici navštívili, pretože presne popisali, v akom zdravotnom stave sa nachádzal a prečo práve považovali závet z dôvodu jeho zdravotného stavu za neplatný. Tiež nebolo možné spochybniť potvrdenia zariadenia Zlatý vek, o. z. Nitra, za účelom rezervácii pobytu v domove ošetrovateľskej starostlivosti, ktorý jednoznačne potvrdil, že poručiteľ by mohol byť prijatý na pobyt dňom 21. septembra 2016. Pokiaľ žalovaná namietala, že súd bez akéhokoľvek dokazovania ustálil, že poručiteľ bol alkoholik podľa názoru tejto námietke rovnako nebolo možné prisvedčiť, pretože už len z potvrdenia o prepustení z Nemocnice s poliklinikou n. o. Topoľčany z 18. októbra 2016, v ktorej bol poručiteľ hospitalizovaný jednoznačne vyplýva, že okrem iného trpí diagnózou cirhóza pečene a o tom, že boli narušené vzťahy medzi nimi jednoznačne vyplýva tak z vyjadrení samotného poručiteľa už aj v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré sa vedie na súde prvej inštancie pod sp. zn. 7C/362/2013. Z uvedených skutkových zistení potom následne súd prvej inštancie vyvodil správny právny záver v tom, že neboli splnené dôvody pre vydedenie tak ako ukladá ust. § 469 ods. 1 písm. a/ a b/ OZ. V neposlednom rade bolo potrebné zohľadniť aj tú skutočnosť, že poručiteľ žil neskôr so svojou sestrou a to prevažne v Českej republike, na Slovensko prichádzal len sporadicky a sám poručiteľ neprejavil záujem stretnúť sa so žalobcami a preto súd prvej inštancie správne skonštatoval, že nezáujem žalobcov bol v značnej miere vyvolaný i samotným poručiteľom.

2.3. Keďže súd prvej inštancie dospel k záveru, že dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení nie sú dané, preto skúmal závet zhotovený poručiteľom v časti, ktorá odporuje právu žalobcov podľa ust. § 479 OZ na ich dedičský podiel a správne dospel k záveru, že v tejto časti je závet neplatný. Žalobcovia sa síce výslovne domáhali určenia neplatnosti listiny a to závetu z dôvodu, že tento nemal byť podpísaný poručiteľom, tieto skutočnosti však v konaní preukázané neboli, avšak v tejto časti - zamietajúcej časti ani odvolanie podané nebolo a preto súd správne vyhodnocoval len neplatnosť závetu týkajúceho sa vo vzťahu k žalobcom podľa ust. § 479 OZ, uzavrel odvolací súd.

2.4. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Žalovaná (ďalej aj ako „dovolatelka“) podala voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Navrhla, aby dovolací súd

zrušil obe rozhodnutia nižších súdov a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Žalovaná v podanom dovolaní na 14 stranách v podstate (iba) zopakovala svoju predsúdnú argumentáciu, polemizovala so skutkovými a právnymi závermi oboch nižších súdov, spochybňovala správnosť ich rozhodnutia a kritizovala prístup súdov k skutkovému a právnemu posúdeniu veci. Zotrvávala na názore, že nižšie súdy rozhodli ultra petitem, keď žalobcovia boli oprávnení žiadať iba neplatnosť závetu a existenciu dôvodov vydedenia. Odvolací súd podľa žalovanej nevysvetlil, z akého dôvodu nepovažuje rozhodnutie súdu prvej inštancie rozhodnutím nad rámec žaloby. Odvolací sa rovnako nevyjadril k námietke žalovanej týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci, súvisiacej s rozložením dôkazného bremena. Podľa jej názoru rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo na vyriešení právnej otázky, a to „ktorá zo strán v spore o dedičské právo pri posudzovaní existencie dôvodov vydedenia uvedených v listine o vydedení nesie zodpovednosť za neunesenie dôkazného bremena." Následne žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 22. septembra 2010 sp. zn. 3MCdo/6/2010, a zo dňa 23. apríla 2018 sp. zn. 4Cdo/195/2017. Nakoľko boli podľa žalovanej oba dôvody vydedenia v listine o vydedení poručením konkrétizované, žalobcovia mali tvrdiť a preukázať, že dôvod ich vydedenia, spočívajúci v neposkytnutí potrebnej pomoci chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch a neprejavovaní záujmu o poručeného tu nebol daný. Dovolateľka ďalej uviedla, že v konaní nebolo preukázané, že by alkoholizmus poručeného viedol k narušeniu rodinných vzťahov. V závere svojho dovolania požiadala o odklad vykonateľnosti rozhodnutia, ktorý odôvodnila viacerými pochybeniami odvolacieho súdu. Podľa žalovanej pokiaľ by právoplatnosť rozhodnutia odvolacieho súdu ostala účinná aj počas dovolacieho konania, mohli by žalobcovia v uvedenom konaní uskutočniť úkony, ktorých procesné dôsledky by znamenali, že nemožno vec prinavrátiť do pôvodného stavu.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu žiadali, aby dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol prípadne zamietol. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je podľa žalobcov zjavné, že dovolateľka nie je spokojná s tým, ako sa súdy vysporiadali s vykonaným dokazovaním a v podstate sa domáha revízie skutkových zistení. V zmysle § 442 CSP sa však dovolaním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania, vrátane nesprávneho vyhodnotenia niektorého dôkazu. Rovnako žalobcovia poukázali na to, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolenie stranou sporu. Z uvedených dôvodov podľa žalobcov nie je daný ani jeden z uvádzaných dôvodov dovolania, ako ani k odkladu vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd" alebo „najvyšší súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

6. Žalovaná v rámci podaného dovolania požiadala, aby najvyšší súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

7. Vzhľadom na rozsah a obsah podaného dovolania (bod 3) dovolací súd už na tomto mieste považuje za potrebné uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v

kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak dovolací súd takéto vady v prejednávanej veci nezistil (viď nižšie).

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

8. Dovolaateľka vyvodzuje prípustnosť ňou podaného dovolania z § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovanej, že v konaní došlo k ňou tvrdeným vadám zmätočnosti.

8.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Najvyšší súd s použitím interpretačného pravidla uvedeného v § 124 ods. 1 CSP ustálil, že žalovaná v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP namietala nedostatok dôvodov (nepreskúmateľnosť), ktorá zmätočnosť podľa jej názoru spočívala v tom, že odvolací súd nereagoval na jej odvolaciu argumentáciu, že nižšie súdy rozhodli ultra petitum, ani sa nevyjadril k jej námietke týkajúcej sa rozloženia dôkazného bremena (bod. 3).

10. K tvrdeniu dovolateľky, že odvolací súd sa nevysporiadal s jej podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom vyjadril ku všetkým jej relevantným výhradám, ktoré boli v rozsahu nastolenom žalovanou v podanom dovolaní právne významné k jeho nosným dôvodom. Dovolaním napádaný rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Rovnako sa odvolací súd v bodoch 10 až 15 vysporiadal so žalovanou vymedzenými námietkami v podanom odvolaní, teda aj s námietkami uvedenými v dovolaní, že prvostupňový súd rozhodol ultra petitum a o dôkaznom bremene. Odvolacím súdom vyslovené závery nemožno považovať za svojvoľné, či celkom zjavne neodôvodnené. Treba mať na pamäti, že

konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. V prípade ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolateľka preto neodôvodnene argumentovala, že je rozhodnutie odvolacieho súdu neodôvodnené (nepreskúmateľné). Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

11. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmatečnosti vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). V neposlednom rade dovolací súd uvádza, že pokiaľ žalovaná podaným dovolaním brojila proti skutkovému stavu zistenému nižšími súdmi, ani namietaná okolnosť nedostatočne zisteného skutkového stavu v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Navyše je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v zásade nepatrí ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

12. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP dovolací súd pristúpil k posúdeniu jej dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

13. Žalovaná prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala (tiež) z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

13.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. V danom prípade podľa dovolateľky rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo na vyriešení právnej otázky, a to „ktorá zo strán v spore o dedičské právo pri posudzovaní existencie dôvodov vydedenia uvedených v listine o vydedenie nesie zodpovednosť za neunesenie dôkazného bremena.“ Žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 22. septembra 2010 sp. zn. 3MCdo/6/2010, a zo dňa 23. apríla 2018 sp. zn. 4Cdo/195/2017, od ktorého názoru sa mal odvolací súd podľa nej odkloniť (bod 3).

15. Relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP je právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

15.1. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky

(questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

16. Dovolací súd vychádzajúc zo žalovanou formulovanej dovolacej otázky (body 3 a 14) dospel k záveru, že táto nekorešponduje s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Jadro žalovanou formulovanej otázky bolo späté s otázkou skutkovou spočívajúcou v tom, či boli pravdivé tvrdenia (dôkazy) žalobcov alebo žalovanej. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, z dôvodu ktorého ho aj potvrdil. Nosné dôvody, na základe ktorých bola nižšími súdmi vzájomná žaloba žalovanej zamietnutá (prvostupňovým súdom) resp. toto rozhodnutie bolo potvrdené (odvolacím súdom) spočívali v právnom názore, že na základe v konaní vykonaného dokazovania, jeho vyhodnotenia a zisteného skutkového stavu (pozri bod 14 odôvodnenia odvolacieho súdu) mali nižšie súdy za preukázané, že v okolnostiach danej veci neboli splnené dôvody pre vydedenie uvedené v § 469a ods. 1 písm. a/ a b/ OZ.

16.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

16.2. Vo vzťahu k nemožnosti posúdenia skutkových otázok pri dovolaní podľa § 421 ods. 1 CSP je potrebné poukázať tiež na to, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Najvyšší súd v dovolacom konaní nevykonáva dokazovanie, preto ani nemôže prehodnocovať dôkazy vykonané v konaní na súdoch oboch inštancií a v zásade ani posudzovať správnosť z nich vyvedených skutkových zistení (záverov).

17. Možno uzavrieť, že otázka položená žalovanou ako aj jej ďalšia argumentácia k nastolenej otázke v podanom dovolaní súvisela (iba) s polemikou nad právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňovaním jeho správnosti a kritizovaním prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu vecí. Z obsahu podaného dovolania je možné vyvodiť, že dovolateľka primárne nesúhlasila s vyhodnotením zistených skutkových zistení, vykonaním a vyhodnotením dôkazov súdmi nižšej inštancie. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd rozhodovali predovšetkým na základe vyjadrení sporových strán a výpovedí svedkov, ako aj z predložených listinných dokladov. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach jasne zadefinovali, aké dokazovanie vykonali a čo mali z vykonaného dokazovania za preukázané.

18. Nad rámec uvedeného najvyšší súd dodáva, že za neunesenie dôkazného bremena nemožno považovať to, že sa súd na základe vykonaného dokazovania stotožnil s predloženými tvrdeniami a dôkazmi jednej sporovej strany. Nie je na strane sporu, aby definovala čo malo byť podľa nej pre súd pri rozhodovaní podstatné, a čo nemal súd brať do úvahy. Rovnako nie je na sporovej strane aby určovala, aké dôkazy má alebo nemá predložiť druhá strana sporu.

19. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

20. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené odmietol dovolanie žalovanej podľa § 447 písm. c/ CSP (dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f/ CSP (dovolanie žalovanej podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.